

ZAIKS.TEATR

nowości | grudzień | 2024

*Wejście na Mont Blanc w roku 1827, J. Auldjo, 1828 r.
źródło: Wellcome Collection*

Szanowni Państwo!

zapraszamy do zapoznania się z tekstami, które ostatnio zasiłyły zasoby biblioteki teatralnej ZAiKS-u. Szczególną uwagę zwracamy na znakomite nowe teksty cenionych dramatopisarek Małgorzaty Maciejewskiej i Darii Sobik. W związku z przyznaniem tegorocznej Austriackiej Nagrody Państwowej Ryszardowi Wojnakowskiemu przypominamy o jego przekładach znajdujących się w naszej bibliotece.

Przypominamy również, że na stronie www.zaiksteatr.pl można zapisywać się na nasz newsletter. Co miesiąc otrzymają Państwo informator „ZAiKS. Teatr. Nowości” z opisami nowych utworów w naszej bibliotece. Przesyłać będziemy również kwartalny biuletyn „ZAiKS. Teatr”, który zawiera wywiady z twórcami, informacje o festiwalach i premierach autorów związanych z ZAiKS-em.

zaiksteatr.pl

Małgorzata Maciejewska RIGOR MORTIS

To druga część *Trylogii na smutne czasy* – próby ujęcia naszego współczesnego doświadczenia w sposób baśniowo-mitotwórczy. Opowiada o przededniu końca świata w małej miejscowości na pograniczu. Apokalipsa została zapowiedziana w tajemniczych pismach strzeżonych przez Kapelana i wojsko. By proroctwo mogło się ziścić musi wydarzyć się wojna, więc w miasteczku zaczynają stacjonować żołnierze. Wraz z ich przybyciem zmienia się porządek świata, przestają obowiązywać reguły czasu pokoju, a zaczyna rządzić władza wojskowa. W tym wszystkim uwieczniona jest samotna matka, Lalka. Młoda kobieta usiłująca utrzymać swoją rodzinę samodzielnie jako krawcowa jest szczególnie narażona na niebezpieczeństwo ze strony czekających bezczynnie na zapowiedzianą wojnę żołnierzy. Gdy dochodzi do przemocy seksualnej – mężczyźni agresorzy zamieniają się w świnie. Czy to czary Lalki? Czy kara za ich złe uczynki? Władza wojskowa nie będzie dociekać prawdy. Nie potrzebuje prawdy. Żeby się umocnić potrzebuje budzącej postrach kary.

[5 ról kobiecych, 10 ról męskich]

Zima, Wenceslaus Hollar, 1644
źródło: Rijksmuseum, Amsterdam

Małgorzata Maciejewska NA BORG

Trzecia część *Trylogii na smutne czasy*. Akcja sztuki rozgrywa się w czterech miejscach, w niebie i na ziemi, angażując siedemnaście postaci o różnym statusie ontologicznym: ludzi i aniołów, żywych i umarłych, a także tych, którzy sprzeciwiają się śmierci, podważając naturalny porządek świata. Sztuka opowiada o zawieszonych pomiędzy życiem i śmiercią starszych kobietach. Wydająca ostatnie tchnienie Anielka postanawia podważyć odwieczne prawa i pozostać na ziemi. Okazuje się, że buntowniczek takich jak ona jest we wsi więcej. Wywołuje to niemałe poruszenie, a same Niebiosy wysyłają śledczych w poszukiwaniu krnąbrnych uciekinierek. Sztuka oddaje głos bohaterkom, które przez lata heroicznie radziły sobie z biedą i trudami życia. Kobietom, które nie mogły nawet marzyć o lepszym losie w świecie męskiej przemocy. Po latach upokorzeń mszczą się za swoje krzywdy, wywracają stary porządek i rozpoczynają kobiecą rewolucję.

[6 ról kobiecych, 11 ról męskich]

Lato, Wenceslaus Hollar, 1644
źródło: Rijksmuseum, Amsterdam

Daria Sobik CIAŁO DZIEWCZYNY

To opowieść o zderzeniu perspektyw eksplorującej swoją seksualność dziewczyny i dojrzałej kobiety, która próbuje dociec prawdy na temat dawnych przeżyć. Jej powrót do prowincjonalnego miasteczka staje się pretekstem do spojrzenia na własną przeszłość przez pryzmat ciała. Rekonstruowana pamięć o chwilach dorastania przywołuje obrazy budzącego się pożądania, dominującego męskiego spojrzenia i pełnej ambiwalentnych uczuć relacji między dziewczynami. To w końcu historia ciała, które chce nauczyć się odmawiać tego, na co nie jest gotowe i przyjmować to, co naprawdę chce dostać.

[3 role kobiece, 2 role męskie]

Daroa Sobik

JAK PŁAKAĆ W MIEJSCACH PUBLICZNYCH

Jak głośno możesz śmiać się ze swojego smutku, nie martwiąc przy tym bliskich? Jak płakać, by nikt się o tym nie dowiedział? Gdzie ukryć siebie przed pełnym litości wzrokiem innych? A może ten stan to tylko potrzeba uwagi albo zamiłowanie do dramatyizmu? Sztuka została oparta na głośnej książce Emilii Dłużewskiej, która w zabawny (i tym bardziej przejmujący) sposób rozprawia się z tematem depresji. W pełnej dystansu, ciepła i zaskakujących metafor opowieści autorka przygląda się myślom osoby pogrążonej w smutku, jej spektakularnym wzlotom i jeszcze mocniejszym upadkom. Materiał na spektakl dla młodzieży i dorosłych.

[3 role kobiece]

Wejście na Mont Blanc w roku 1827,
J. Auldjo, 1828 r.
źródło: Wellcome Collection

W listopadzie Ryszard Wojnakowski otrzymał Austriacką Nagrodę Państwową za przekłady literatury austriackiej na język obcy. Nazwiska laureatów Państwowej Nagrody za Tłumaczenia Literackie 2024 ogłosił Minister Kultury i Sztuki Austrii Werner Kogler.

Wojnakowski przetłumaczył na język polski dzieła wielu austriackich pisarek i pisarzy, m.in.: Ilse Aichinger, Eliasa Canettiego, Petera Handkego, Roberta Musila, Daniela Wissaera i Evy Menasse. W 2000 roku zainicjował ukazującą się nadal (do dziś dziewięć tomów) serię współczesnej poezji austriackiej *Śpiewać to być*. Od debiutu książkowego w 1981 roku przełożył ponad 100 pozycji, w tym kilka sztuk teatralnych oraz libretto operetki.

Wiele jego przekładów znajdziemy w zasobach biblioteki ZAiKS.

Łyżwiarze, Caspar Luyken,
1698 - 1702 r.
źródło: Rijksmuseum, Amsterdam

Gerhart Hauptmann CZARNA MASKA

tłumaczenie: Ryszard Wojnakowski

Akcja toczy się w 1662 roku, po 30 latach wojen religijnych. Burmistrz Bolkenhainu zaprasza na wielkie przyjęcie przyjaciół i znajomych, którzy reprezentują różne grupy społeczne i religijne. Pierwszy raz od dawna spotykają się w jednym gronie przedstawiciele judaizmu, licznych wyznań chrześcijańskich – są hugenoci, janseniści, ewangelicy i katolicy. Uczta trwa, na pierwszy rzut oka zgodna i serdeczna, jednak „nieznane moce” zdemaskują wkrótce pozorną religijną tolerancję.

Dramat ten jest literackim pierwowzorem libretta opery Krzysztofa Pendereckiego pod tym samym tytułem.

[5 ról kobiecych, 12 ról męskich]

Elias Canetti DO OSTATNIEJ CHWILI

tłumaczenie: Ryszard Wojnakowski

Koncepcja sztuki ilustruje tezę, owoc długoletnich studiów Canettiego nad dziejami ludzkości i wyraz jego sceptycyzmu, iż fundamentalną zasadę bytu stanowi zagrożenie śmiercią i walka o przetrwanie. Canetti stawia znak równości między zjawiskami społecznymi a biologicznymi uwarunkowaniami i zachowaniami człowieka. Wskutek tego byłby on skazany na wieczną wrogość, przemoc i walkę – gdyby nie instancja, której autor powierza odpowiedzialność za losy ludzkości: to instynkt moralny, siła powodująca zawieszenie „praw natury”. W hierarchii postaw etycznych najwyższe miejsce zajmuje człowiek zbuntowany, jak bohater sztuki, pragnący wyzwolić uszczęśliwioną „odgórnie” społeczność z pęt nowego fatalizmu, a właściwie dawnej władzy ubranej w szatę postępu.

[9 ról kobiecych, 13 ról męskich]

Zimowy strój angielskiej dżentelmenki,
Wenceslaus Hollar, 1644
źródło: Rijksmuseum, Amsterdam

Eugen Ruge ELEGIA BABELSKA

tłumaczenie: Ryszard Wojnakowski

Sztuka nawiązuje do wydarzeń dotyczących demontażu muru Berlińskiego, którego betonowe kawałki stały się drogocennymi pamiątkami. W zabawny sposób pokazuje życie dawnych, zagorzałych, niemieckich komunistów po historycznych przemianach w Niemczech.

[6 ról kobiecych, 11 ról męskich]

Kristof Magnusson AZYL DLA MĘŻCZYŹN

tłumaczenie: Ryszard Wojnakowski

Tytułowy „azyl” to miejsce, w którym czterech mężczyzn (Helmut, Eroll, Lars i Mario) spotyka się, podczas gdy ich żony robią zakupy w centrum handlowym. W pomieszczeniach piwnicznych hipermarketu Happy Center panowie organizują sobie kanapę, telewizor i spędzają przy piwie czas, który byłby dla nich horrorem, gdyby musieli towarzyszyć żonom w zakupach. Jednak piwnica okaże się miejscem nie tylko świetnej rozrywki...

Komedia, ale z refleksyjnym przesłaniem.

[4 role męskie]

Wejście na Mont Blanc w roku 1827,
J. Auldjo, 1828 r.
źródło: Wellcome Collection

Zachęcamy do skorzystania z zasobów
biblioteki ZAiKS-u i bogactwa internetowej
bazy tytułów na stronie

www.zaiksteatr.pl

Wejście na Mont Blanc w roku 1827,
J. Auldjo, 1828 r.
źródło: Wellcome Collection